

ZDRAVILA !!!

1. KAJ JE ZDRAVILO - MEDIKAMENT IN KDO GA PREDPIŠE ???

Zdravilo – medikament je prispevek, ki se uporablja za zdravljenje, lajšanje, preprečevanje ali odkrivanje BOLEZNI, oz. so namenjene za učinkovanje na zgradbo telesa ali njegovo delovanje. Zdravilo predpiše ZDRAVNIK.

2. PRAVILA 5P ???

1 – pravo zdravilo / 2 – pravemu bolniku / 3 – pravi čas / 4 – na pravi način / 5 – pravilno dozo

3. KAKO DELUJEJO ZDRAVILA NA TELO ???

Delovanje zdravil na telo lahko pojasni spoznanje, da zdravilo deluje samo na hitrost poteka biokemičnih procesov v organizmu (krčenje mišic, izločanje seča).

4. KATERA IMENA IMAJO ZAŠČITENO ZDRAVILO ???

Vsako zaščiteno zdravilo ima najmanj 3 imena:

- kemijsko ime
- generično ime (ki ga določi komisija)
- lastniško ime (zaščitena znamka)

5. RAZLOŽI POSAMEZNE OBLIKE ZDRAVIL ???

Tablete: so čvrste oblike, ki se razlikujejo po barvi, obliki in velikosti. Vsrkajo se v ustni votlini, želodcu ali črevesju.

Šumeče tablete: pred uporabo se raztopijo v tekočini.

Dražjeje: so tablete obložene s sladkorno plastjo, namen obloge je spremeniti hitrost sproščanja zdravil.

Oriblete: so tablete za lizanje

Kapsule: imajo želatinast ovoj v katerem je prah ali zrna (granule).

Lingvaleta: je majhna tableta, resorbirati se mora v ustih zato jo dajemo pod jezik.

Praški:

Sirupi: so v tekoči obliki namenjeni oralni uporabi.

Kreme: so poltrdi pripravki, ki se hitro resorbirajo v kožo.

Mazila – unguentum: je poltrdi izdelek, ki na koži pušča maščobno prevleko.

Svečke – Suppositoria (SUPP): so pripravki za rektalno ali vaginalno uporabo v obliki zašiljenega valja, pri sobni temperaturi so trde, pri telesni pa se raztopijo.

Vaginalete: so trdi pripravki za vaginalno uporabo

Kapljice – guttas (GTT): so tekoči pripravki za nos, uho, oči ali oralno uporabo.

Čaji: so mešanice zdravilnih rastlin za zunanjo ali notranjo uporabo.

Emulzije: vsebujejo eno ali več zdravilnih učinkov.

Injekcije: so sterilni zdravilni pripravki, shranjeni v ampulah ali stekleničkah. Namenjeni so dajanju v tkivo, krvni obtok ali v organe.

Infuzije: so raztopine, ki jih vnašamo v krvni obtok ali v trebušno votlino (intraperitonealno).

Obliži (transdermalni): so v obliki nalepk, ki jih nalepimo na kožo, delujejo protibolečinsko (morfij - menjavamo na 72 ur) ali jih uporabljamo pri boleznih srca.

6. RAZOŽI KAKO SE APLICIRAJO POSAMEZNE OBLIKE ZDRAVIL ???

- aplikacija zdravil per os
- aplikacija zdravil v nos
- aplikacija kapljic in mazila v oči
- aplikacija zdravil v obliki obliža
- aplikacija zdravil v danko
- aplikacija zdravil z inhaliranjem

7. OPIŠI POSAMEZNE VRSTE ZDRAVIL ???

Analgetik: sredstvo proti bolečinam (tramal, caffetin, nalgezin, ketonal, lekadol, naklofen)

Sedativ: sredstvo za pomirjanje (pomirjevalne tablete - apaurin, lexaurin)

Hipnotik: sredstvo za uspavanje (sanval)

Kardiotonik: sredstvo za jačanje srčne mišice (cordipin, bioxan)

Antipiretik: sredstvo za znižanje TT (lekadol, calpol, ketonal)

Ekspektorans: sredstvo za izkašljevanje (inhalacije, sirupi - prospan)

Narkotik: sredstvo proti močnim bolečinam in za omamo (v njih je morfij - fortrol, durogesic, sevredol, dolartin)

Anestetik: sredstvo za omdravljanje (xilocain - sprej / pred operacijo)

Diuretik: sredstvo za odvajanje vode (edemit, lasix)

Laksans: sredstvo za odvajanje blata (dulcolax - odvajalo / linex - proti driski)

Antibiotik: sredstvo proti vnetju (primotren, penicilin, aspen, amoxiklav)

Spazmolitik: sredstvo proti krčem (spasmex, baralgin)

8. KAKO SHRANJUJEMO ZDRAVILA NA ODDELKU IN OPIŠI POGOJE SHRANJEVANJA ???

Na oddelku jih hranimo v oddelčni lekarni ali oddelčnem depoju (shramba v kateri je zaloga zdravil), urejena so po abecedi in zaklenjena v omaro. V depoju je stalna temperatura in je temen prostor. Depo kontrolira glavna MS oddelka mesečno, oz. tedensko.

9. OPIŠI SHRANJEVANJE IN NAROČEVANJE NARKOTIKOV NA ODDELKU ???

Shranjujemo jih v omari, ločeno od ostalih zdravil in so pod dvojnim ključem.

Narkotike naroča glavna medicinska sestra oddelka z naročilnico v dvojniku, z podpisom predstojnika oddelka v lekarni jih lahko dvigne le ona ali pooblaščen oseba.

10. KAKO DOKUMENTIRAMO UPORABO NARKOTIKOV ???

Vsako uporabo narkotikov se evidentira in sicer: za katerega bolnika, kateri narkotik, v kakšni obliki, doza, ura, datum in podpis sestre, ki ga je dala.

11. KAJ JE DOZA ZDRAVILA IN KDO JO PREDPIŠE ???

Doza je količina zdravila, ki ga bolnik prejme po naročilu zdravnika.

12. KAKŠNE DOZE POZNAMO ???

Poznamo:

- TERAPEVTSKA - zdravilna
- MAKSIMALNA - terapevtska
- MINIMALNA - terapevtska
- TOKSIČNA - zastrupljajoča
- LETALNA - smrtna

13. KAJ JE FARMAKOPEJA ???

Farmakopeja je lekarniška knjiga v kateri so v slovenščini in latinščini zapisana vsa zdravila in njihove lastnosti.

14. KATERE NAČINE DAJANJA ZDRAVIL POZNAŠ ???

- skozi usta - PER OS
- pod jezik - SUBLINGUALNO
- na sluznico
- na kožo
- v danko - PER REKTUM ali REKTALNO
- z vdihavanjem - z inhaliranjem
- z vbrizgavanjem - injekcije (INTRAMUSKULARNO - mišico; SUBCUTANO - pod kožo; INTRACUTANO - v kožo; INTRAVENOZNO - v žilo)
- druge načine (spinalno - hrbtenjačo, intraakularno - sklep, intravesikularno - mehur)

15. KOLIKOKRAT PREVERIMO ZDRAVILO PRED APLIACIJO IN KDAJ ???

Zdravila, ki so predpisana preverimo 3x. ko ga vzamemo, ko ga pripravimo in ko ga damo.

16. NA KATERA MESTA KOŽE NE LEPIMO ZDRAVILA V OBLIKI ZDRAVIL ???

Obliže ne lepimo na brazgotine, opekline, razdraženo kožo in na kožo kjer so dlake. Vedno nalepimo na drugo mesto.

17. OPIŠI NAČINE PARENTERALNE APLIKACIJE ZDRAVIL ???.....

- v organe in sklepe
- intravenozno (v žile)
- intramuskularno (v mišice)
- subkutano (pod kožo)
- intrakutno (v kožo)
- z infuzijo

18. NAPIŠI KAJ POMENIJO KRATICE ???

I.V.: intravenozno (v žilo)

S.C.: subcutno (pod kožo)

I.M.: intramuscularno (v mišico)

19. KAKO BOLNIKU ZMANJŠAMO BOLEČINU PRI DAJANJU INJEKCIJE ???

Razkužilo (alkohol) pustimo, da se posuši, da ne pride v rano. Zdravila naj imajo telesno temperaturo, večje količine zdravila počasi anjiciramo.

Vzpostaviti moramo telesni kontakt, ki mora biti nežen (vbodno mesto primemo in lahko stisnemo), bolnik pa naj pred injekcijo vdihne in med dajanjem izdihne.

20. NAČIN APLIKACIJE INSLULINA, VRSTE INSULINA, ČAS APLIKACIJE IN MESTA VBODA ???

Insulin apliciramo subkutano brez aspiracije. Obstajajo različne vrste insulina, ki ga ločimo po njegovem delovanju:

- kratkodelujoči (prozorni)
- dolgodelujoči (motni)

Najboljši čas aplikacije je pred zajtrkom. Mesto vboda sistemsko menjujemo: najprej v trebuh, nato v stegno in nato na zunanjo stran nadlakti.

21. NAŠTEJ VBODNA MESTA ZA APLIKACIJO I.M. INJEKCIJ ???

Najprimernejša mesta za aplikacijo injekcije so:

- glutealna mišica
- mišica stegenice
- mišica nadlakti

22. NAŠTEJ IN OPIŠI ZAPLETE PRI APLIKACIJI INJEKCIJ ???

Zapleti pri aplikaciji injekcij so:

- alergična reakcija (od blažje reakcije do anafilaktičnega šoka)
- tvorba abscesa (primarna ali sekundarna infekcija vbodnega mesta)
- aseptična nekroza (tkivo ne prenese vnesenega zdravila, ali se le-to ne resorbira dovolj, zastaja v tkivu)
- nabodena žila (za posledico lahko ima hematoma; v tem primeru apliciramo hladno obkladek ali mažemo s heparskim mazilom po naročilu zdravnika)
- nabod živca (bolnik občuti bolečino takoj ali počasi nastopi ohromitev, kar je posledica poškodbe živca ali delovanje zdravila direktno na živec)
- zlom igle (igle nikoli ne vbodemo do nastavka)